

ons een zicht op hoe Pierson over zijn eigen verschijning dacht. In 1850 schenkt hij haar een portret van zichzelf. Het kostte f6 en Allard vindt de gelijkenis goed. En, schrijft hij aan zijn ouders, 'wat het mooist is, ik kijk niet scheel op het portret waardoor het nu wel wat strak is geworden en gespannen, maar enfin' ik zal het Pien maar sturen'.³⁴ Een paar dagen later blijkt: 'Pien vindt 't portretje een frappante gelijkenis'.³⁵ Kennelijk zat zijn scheelheid hem dwars.

De verhouding tot ouders en geliefde

Op 3 juli 1850 verlooft Allard Pierson zich met Pauline Gildemeester.³⁶ Hij schrijft haar, enkele malen per week, prachtige liefdesbrieven. Zij zijn vol van verlangen naar de vereniging met de geliefde. Pierson ziet uit naar een volgende ontmoeting, 'zoo ik althands mijn leven zal blijven behouden na uwe trapafstorming en in mijne armen vallig',³⁷ en uiteindelijk naar het huwelijk: 'Ik kan er mij nu reeds zoo intiem in verheugen en dacht mij laatst geheel alleen met U op een pastory, de deur dicht, de meid uit (...). Altijs samen (...) het is beyond all description delicious'.³⁸ Ook over zijn studie en zijn weg in de theologie schrijft hij aan Pauline. De toon is veel minder apologetisch dan tegenover zijn ouders. Tot aan het einde van zijn studie spreekt Allard in de brieven aan Pauline zijn geloofsvertrouwen uit: 'Onze roeping is: de ernst van het leven te gevoelen, alwat niet uit den gelove is, als zonde te beschouwen. (...) Wij staan ieder afzonderlijk niet tegenover de wareld, maar tegenover God'.³⁹ Zijn wens voor hen beiden is 'den Heiland liefhebben die ons zoo oneindig veel heeft liefgehad'.⁴⁰

Tegenover de romantische taal en de verlangde vereniging met de geliefde staat de kritische taal waarin de losmaking uit het ouderlijk huis haar uitdrukking vindt. Ten opzichte van zijn ouders zoekt Pierson in zijn studietijd kritisch distantie. Hij schrijft zijn vader die een zijns inziens partijdig en ongefundeerd oordeel over Opzoomer

heeft: 'Ik kan niemand gelooven in een zaak waarin het zonneklaar is dat hij niets weet of slechts een oppervlakkige opinie heeft'.⁴¹ Dezelfde dag schrijft hij Pauline: 'Het is toch tobben, hè? Toch heb ik dezen morgen een langen brief maar weer eens aan Papa geschreven om hem nog eens van voren af aan de gehele positie te expliceeren, het zal wel niets baten maar enfin ik heb den moed en den lust om telkens weer nieuwe pogingen te doen nog niet opgegeven'.⁴² Allard karakteriseert de verhouding tot zijn vader dus als tobberig. De vader moet hebben geschreven (de brief ontbreekt, helaas) dat hij vreest dat zijn zoon meent de waarheid over Opzoomer in pacht te hebben. De zoon gaat fel in op wat zijn vader schrijft: inderdaad, de wijsheid berust alleen bij hemzelf. Maar dat is geen *eigen* wijsheid! Het is een wijsheid die gebaseerd is op het horen naar de ander. Hij hoort Opzoomer immers dagelijks, en kent zijn tegenwoordig standpunt. Zonder die kennis moet men wel tot een verkeerd oordeel komen. De brief is de felle reactie van een zoon die zijn vader vraagt om begrip bij het zoeken naar een nieuwe weg, maar het niet krijgt. Men kan zich afvragen of in deze verhouding tot de vader de kiem is gelegd voor Piersons latere eenzame en veelzijdige beschouwing, die met de felle principiële eenzijdigheid van het Réveil, maar ook van bijvoorbeeld de Tachtigers, niet uit de voeten kon; of hij zelf misschien het begrip en de liefde heeft willen geven die hij had willen ontvangen.

Peter Schram heeft de verhouding tussen Allard en zijn moeder treffend geschetst als van de kant van Allard enerzijds steeds meer afwijzend en anderzijds steeds meer hoog achtend.⁴³ Brieven van zijn moeder aan de student Pierson tonen haar bezorgdheid, terwijl hij duidelijke spanning ervaart, of zelfs tegenstand van haar kant. Aan Pauline spreekt hij over 'een koele brief van mama'.⁴⁴ Zijn moeder klaagt over gebrek aan intimiteit tussen hen beiden, en Allard zegt daaronder te lijden, 'alsof de schuld aan mij ligt alsof ik